45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 46 Կ. ՊՈԼԻՍ 1901 6/19 ՅՈՒՆԻՍ 2 ՐԷՊ ԻԼ. ԷՎԱԼԷԼ 1319 — 6 ՅՈՒՆԻՍ 1317 ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ՔԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամեն տեսակ գրութիւններ։
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38 Պալը Ալի ճասէսի 38

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Journal Arménien
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER
ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
Jean F. Kaïsérian
38 GRAND' RUE DE LA S. PORTE 38
Constantinople

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
ارمانس فرید قیصریانه
مطبعه و اداره‌خانه‌سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی دائره مخصوصه‌در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Դաւառներու համար	108 ղրշ.	60 ղրշ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

10 ՓԱՐԱ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ԺՈԶԷՖ

ԵՒ

ԻՐ ԿԱՅՍՐՈՒԹԻՒՆԸ

Անանձ որ մտէն և կամ հեռուէն կը հետեւին Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ներքին զարծոց ընթացքին, և Հապսպուրկներու արտաքին քաղաքականութեան անցեալը ու ներկան քաղդասելով, դուշակութիւններ կ'ընեն ապագայի եղկութեանց մասին, անուշտ զարմացմամբ ալ պիտի տեսնեն թէ խիստ մեծ հակասութիւն մը կը սրբէ Սէնլուիսի և Թրանսլոյթեան ժողովուրդներուն կեդրոնախոյս զգացումներուն և իրենց ծերունի կայսեր նկատմամբ ունեցած անհուն համակրութեանը մէջ։

Աւստրիական և հունգարական խառնուրդը երբոպական աղգերու մէջտեղն եղած է զրեթէ, զերման, պաս, լոսոն, մաճար ցեղերուն ամէնն ալ իրենց մէկէ աւելի ներկայացուցիչներն ունին այս անասնոր ածխային մէջ։ Սլաւները որոնց թիւը 19 միլիոնի կը հասնի և որոն դասակարգը կ'ընդգրկէ իր մէջ Զեհերը, Սլովակները, Բոլոնիացիները, Սլովէնները, Սերպերը, Խրվաթները, Պոհեմիոյ, Մորավիոյ։ Կալիսիոյ և հարաւային Հունգարիոյ բնակիչներուն գլխաւոր մասը կը կազմեն։ Գերման ցեղին պատկանողները (10,500,000) Պոհեմիոյ, բարձր և ցած Աւստրիոյ, Սալզպուրկի, Բարէնթիոյ Սթիրիոյ և Բարնիոլի նահանգներուն մէջ կը գտնուին. Լատինները (Իտալացիներ, Ռումանիացիներ և Տալմաթիներ), Թիրոլի, Թրանսիլվանիոյ և Տալմաթիայի մէջ, իսկ Հունգարացիները և կամ Մաճարները (5,800,000) միջին Դանուբի բարերեր դաշտերուն մէջ տարածուած են։ Աստնմէ զատ միապետութեան զանազան կեդրոններ 4 միլիոնի չափ Հրեաներով ողողուած են։

Ազգերու նման կրօնքներն ալ կը տարբերին իրարմէ։ Բայց զարմանալին այն է որ շատ անգամ տարբեր ցեղի պատկանող ժողովուրդները միևնոյն դաւանութիւնն ունին, ինչպէս Պոհեմիոյ գերման և չեհ տարրերը և Կալիսիոյ Բոլոնիացիները, որոնք կաթոլիկ են, մինչդեռ հարաւային Հունգարիոյ Սլաւները ի վաղուց սնոտի յունադաւան։

Արևմտեան դիւանագէտներու մէջ մասը կը կարծէ թէ ազգերու և կրօնքներու այս անտեղեր խառնուրդը Ֆրանսուա Ժոզէֆի նկատմամբ մնացած հաւատարմական զգացումներուն չնորհիւ է որ հանդարտ վիճակ մը ունեցած է մինչ ցարդ, որովհետև, ինչպէս կը տեսնուի այժմէն, արդէն իւրաքանչիւրը զատ դատարաններ, զատ պիւտճէներ ունենալ կը փափաքի։

1848ի թուականէն ի վեր, Հունգարիա յաջողեցաւ բացառիկ դիրք մը ձեռք ձգել։ 1866ին Աւստրիոյ ոյժերուն Սատովայի պարտութիւնը՝ զօրացուց Հունգարացոց դիրքը, և այսօր 625,556 քիլոմէթր քառակուսի տարածութիւն ունեցող երկրին 325,324 քիլոմէթրոն, այսինքն կէսէ աւելի բաժինը, Հունգարիոյ կը պատկանի. Աւստրիոյ կայսրը Մաճարիոյմանի թագաւորն է միանգամայն։

Պէտք չէ կարծել թէ Զեհերն ալ Մաճարներուն հաւասարիլ չուզեցին։ Սակէց երեսուն տարի առաջ՝ 1871 ին Հռեէնվարթի նախարարութիւնը տեսնելով անոնց միտումները, Պոհեմիոյ նահանգը թագաւորութեան վերածել ուզեց. այս պարագային՝ Ֆրանսուա Ժոզէֆի երրորդ ծաղիկ մը աւելացուցած պիտի ըլար իր արքայական պսակին։

Բայց Պիզմարք՝ որ ոչ միայն Գերմանական նարահատատ կայսրութեան շրջանակին մէջ կը հակէր Հոհէնձօլլերներու բաղդին, այլ և Թէօթէնեան աշխարհէն դուրս ալ, Պիզմարք որ ընաւ չէր ուզեր Սէն Վէնսէսլասի թագաւորութեան վերածնումը Երդ-Կէպիրկի՝ Բիզէն Կէպիրկի և Սիւսէթի շրջանները ասիցը տակ, որպէս զի Զեհերն արգելք չըլլան ապագային դէպի Ադրիական ծովը յառաջանալիք գերման հոսանքին, չի թողուց որ կոմս Պէօսթի ձեռնարկը յաջող արդիւնք մը ունենայ։

Զարմանալի չէ որ Երիսթէ ընդդիմէի ցանած քանձերմանիէն հունտերը երեսուն տարի վերջ բուսցած և առած ըլլան այսօր. միթէ լեղուներու խնդիրը Վոլֆերու և Շէնսերլերու պայքարները, Պոհեմիոյ կաթոլիկներու «դատունք Հռոմայէ»ի աղաղակները, Պիզմարքի ոբրանիներուն պոռոնքներն չեն։

Պոհեմիոյ գերմանները ինքզինքին ուելի քաղաքակրթիչ նեղադրելով իբրացնել կ'ուզեն ընտրողական և ընկերային առաձնչնորհումներն, և այս ընթացքով հեղհեղուկ յուսահատութեան ասպիճանին կը մատնեն Զեհերուն բարկութիւնը։

Միւս կողմէն այս վերջինները կը տեսնեն որ կոմս Պատենիներ և Կոլոխովսքիներ բացառիկ դիրք մը առած են իրենց բնակարան եղող Կալիսիոյ նահանգի Բոլոնիացիներուն դրամը ըստ իրենց կարեւորութեանը մասուցած ՀԵՆ Ֆրանսուա Ժոզէֆի պահն։

Կոմս Պատենիի լեզուներու օրինագիծն Կոշի նախարարութեան կողմանէ ջնջուելէն ի վեր, բոլոր Զեհերն միացնելով իրենց ուժերն մոռդրած էին դժուարութիւններ յարուցանել և անդործադրելի ընել խորհրդարանական դրութիւնը։

Բէօրպէրի դանլիճը՝ մոռնելով թէ ամբողջ ցեղի մը յամառ ընդդիմութիւնը անոպատ արդիւնքներ կունայ ունենալ, Ֆրանսուա Ժոզէֆի անցեալ չարչուան Բրակայի այցելութեանը տեղի տուաւ։

Ցիրաւ՝ Բրակայիք իսիտ խանդավառ ցոյցեր ըրին իրենց կայսրը ընդունելու և պատուասիրելու համար, քաղաքապետ Մ. Սբրպ ջերմօրէն քարի դալուստ մաղթեց և հաւատարմական զօրաւոր հեշտերով բոլոր Զեհ ազգին կողմանէ յուզիչ ճառ մը արտասանեց, Ֆրանսուա Ժոզէֆ ալ պահ մը ինքզինքը խիստ երջանիկ և ուրախ տեսաւ, ամենուրեք «Սլաւա»յի (կեցցէ) որոնդատ աղաղակներ միայն լսեց. բայց այս ամէնը արդեւք չեղաւ ծերունի իշխան Շարլ Շըվարդենբերգի հանեւեալ խօսքերը ուղղելու իւր ծերունի կայսեր, «Զեհ ազգուականաց դասը վայրկեան մը չի պիտի վարանի կաթոլիկ կրօնքին չահերը պաշտպանելու համար։»

Սոյա իրաւունք չունինք հարցնելու թէ Ֆրանսուա Ժոզէֆի Բրակայի այցելութիւնը պիտի գոնացնէ՞ Պոհեմիոյ Զեհերը։

ՄԱՅՍԱՎԵՐՋԵԱՆ ՕՐԱԳԻՐ

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

Գրանեղանիս առջեւ նստայ, և անա կ'ընդունիմ համակրելի բժշկիս Տօքթօր Գաղդեանին այցելութիւնն։ Ինչպէս ըլլալու կը հարցնէ, և առանց ուրիշ խօսք ընել ուզելու կը հեռանայ, քանզի գրիչը ձեռքս կը տանէ։ Հակակրութիւն ունիմ բոլոր ա՛յն բժշկաց դէմ, որոնք կ'արգիլին ինձ կարդալ ու գրել։ Այդ պատճառաւ կը սիրեմ Տօքթօր Գաղդեանն, որովհետև ոչ միայն չարգիլեր, այլ և կը յորդորէ որ գրեմ առանց յոգնելու։ Հիւանդապետ Տ. Յովհաննէս անմոռաց քահանային վրայ կը սքանչանայի օր մը՝ որ բան մը չէ մոռցած, բան մը չը մոռնար։ «Մոռնալ՝ մեռնիլ է.» պատասխանեց։ Ինձ համար ալ, չը գրելը մեռնիլ է. այնպէս չէ՞, սիրեցեալդ իմ Տիգրան Հիւանդապետեան էֆէնտի, որ կիրակի ուրախակցութիւններուդ հետ յորդորներ ալ յղած էիր ինձ որ չը դադրիմ գրելէ։ Տեղացի բժշկաց ոմանց արգելքին վրայ, որոնք ընտանեաց վրայ ազդեցութիւն ի գործ դրին, գրեթէ պարբերաբար անգիր անգործ մնալու դատապարտուեցայ տարիներով։ Սակայն ջերմաբանութեան չատուածը՝ Գոռգէ-Էպլին՝ ինձի չարգիլեց ո՛չ կարդալ ո՛չ գրել։ Տօքթօր Գաղդեան՝ իր աշակերտն ալ՝ այդ արգելքը չը դներ։ Սակայն... Գոռգէ-Էպլին երկու չարաթէն աւելի չը պահեց զիս Վիէննայի Ազգէմայնէ Գոռգէն Հոսոսի մէջ, մինչդեռ Մօնճէրիին խորհրդով ինն ամիս է փակուած մնացած եմ հոս, և չը կարացա համար մեծ ճիգեր կ'ընեմ, եա որ այնքան ուղիղ անապատք կը քայլէի Աղդ. Հիւանդանոցս մտնելէ առաջ։ «Ե՛լ դնա՛» դռնից Վիէննայի համալսարանի մեծ բարձրէսօրը. «Պատէ՛, օդ առ և զբօսար. քու գործդ աս է.» Եթէ սրունդս գործածութիւնը ըլլրովին կրծոնցնեմ, և ուրիշ կորուստներ ալ եթէ ունենամ, Աստուծոյ և մօրս պատասխան պիտի տաք, տեսէ՛ք բժիշկք, զիրացած եղիք։ Ահա՛... ենթադրեցէ՛ք. նո՛ր ան տունէն է, ուր կը գտնուիմ (պահ մը նոքը թերեւս ուրիշ մ'ալ, ուրիշ երկուք ալ. հաղար երեք հարիւր հոգի կայ). այս դիտակցութիւնն հիւանդանոցի մը մէջ գտնուելուս և այդ մահուան շարաթները մոլամաղձութեամբ կը համակեն զիս։ Հոս բժշկուելու համար եկայ թէ մեռնելու։ Երանի՜ ձեզ... ոսկե՛ր։ Վարեն... ձա՛յն մը. «Ասպէ՛ր» կը պոռայ մէկը. խե՛ղճ Պետրոն ասանկ կը կոչեն. իրողութիւնն ա՛յն է որ... ինքզինքս վերլուծելով, ես զիս Պետրոսէն ապա՛ւէշ կը գտնեմ շատ անգամ։ Այլ մէջ ապաքէն Բրիսաս ինքն էր որ ըսաւ. Երանի՜ աղբարց հոգւոյ։

Թմրութիւնս բաւական թօթափեցի։ Երկու օր է՝ այլ ևս կէս օրէն առաջ չեմ քնանար. այլ կէս օրէն ետք անվրէպ։ Եւ այսօր չատ հանգիստ «ինչ» մը ըրի։ Բառարդ մը կար որ արթնցած էի և անօրէն Տօքթօր Շերվանեանի այցելութիւնը ընդունեցայ։ (Զը պիտի մոռնամ երբէք իր և իր փոխ-տնօրէն Բիւրքճեան էֆէնտիին սիրելի այցելութիւնները։) Իր համեղ բնաւորութիւնն զիս կ'ամոքէ կամ կ'որորէ, որքան ալ յուզուած ըլլամ. անդգայութիւնս լաւատեսութեան կը բերուիմ։ Մեր խօսակցութեան նիւթը նորէն վաճառականութեան դպրոցն եղաւ. իմ սեւեռական գաղափարս է այս, 27 տարիէ ի վեր, յորմէ հետէ տեսայ Մարսիլիոյ վաճառականութեան դպրոցն իբրեւ ուսանող։ Եթէ անհրաժեշտ հաղար սակին գտնեմ և դպրոցն հիմնեմ, չորս դասարանէն ալ իմ դպրոցս պիտի դրեմ. 4 անգամ 2 մէտիա=8 մէտիա։ Ես կը հաւատամ որ դպրոցը նեղ պիտի դայ աշակերտաց, որքա՛ն ալ ընդարձակ ըլլայ չէնքն։ Հաղար սակի ո՞վ ինձի պիտի տայ. փո՛ղ, առանց տոկոսի. հինգ տարիէն պիտի վերադարձնեմ՝ չնորհակալեաց ու գովասանաց քերթուածի մը մէջ ծրարուած։ Աչքս, մտքս քեզի է, Գրիգոր Գարակէօզեան էֆէնտի՛։ Ողբացեալ, ամէն մարդէ պաշտուած Կարապետ եղբօրդ կենայ մեծագոյն գաղափարն եղաւ վաճառականութեան դպրոցի մը հիմնարկումն։ Եւ ինձի գրեց (Այվազովսքի մէջոցաւ) առաջին անգամ, երբ Մարսիլիա էի։ Դուն, որ միլիոնի մը ձեռք կը զարնես (Աստուած միլիոններ պարգեւէ), անկասար պիտի թողուս երկու կարապետներու փափաքն, որ ազգին է՛ն կենսական պէտքը կը շօշափէ՝ կրնայ ըսուիլ։

Այս իրիկուն Օտնիկ Զիգիթէ-Սարաֆի Ալէմդաղ թերթին խոստացած չար. և վերջը չը կայ։ Գրութիւնն սուելի համով բերելու համար հնարք մ'է արդեօք։ Ալէմտաղիի վրայ այդքա՜ն համապատկերային, այդքա՜ն կենդանագրական գրուած մը չէր կարդացուած ցարդ։ Փոխարէն, երիտասարդ վարպետին վրայ մեծապէս յաջողած վայրկեանական մը կայ Մանչեսթրի մէջ, Օրթոթոտորագրութեամբ. ահա նոր անուն մ'ալ, զէթ ինձ համար որ տարիներով օրագիր չը կրցայ կարդալ։ Այս իրիկուան թերթին մէջ թերթեն չը կար. իսկ երբէք իրիկուն բնա՛ւ թերթ չեկաւ Հիւանդանոցի Գրատունակէն։ Սատանայ. չփոթութիւն մ'եղած է։— Աչնէպէ բնաւ ձեռքս չանցաւ. և երբ Աչնէպ չը կարդամ, զրկմանս զգայութիւնն ամբողջ շաբաթը կը տեւէ։ Ինչ խորտակս աչքս, ինչ հեռատես միտք՝ որքա՜ն հմուտ որքա՜ն իրազեկ, ինչ նուրբ գրիչ, ինչ սլաքներ՝ որոնք չեն խոցեր, ո՛չ, այլ կը բուժեն. ինչ լեզու, բոցաւորութիւն ինչ սեղմութիւն. ինչ վարպետ, ի մի բառ։ Եւ այն նախանձնակն, ուր վերտին եկաւ փայլիլ, ուրիշ երկու փայլուն գրիչներ ընդ մէջտ թողուցին արգիւօք զան. անուանեցէք Սիպրին ու Հրանտ Աստուրն։ Այլ ընդ միշտ միացեալ, Ակադեմական Սիպրին ու համալսարանական Հրանտ Աստուրն, իրենց արտ. և էդ գրական կարողութիւններն ալ պիտի միացնեն — աւելուց Մանչեսթրէ — Հանդէսի մը մէջ ամսօրեայ, որ՝ կը հաւատանք՝ երկար տանէ ի վեր երաղուած Ամսօրեան պիտի ըլլայ։

31 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՇԻՆԳՇԱԲԹԻ

Երէկ տատուան ցուրտ զովութիւնն աշնանային չէր բոլորովին։ Դեռ կը զգամ զոդցես, թէև այս տատօտ ըստ մարմնի օդ մ'է գաղջ քաղցրակարծ. և անզգալարար զրկես ներքեւ աշնամտուան ամուռն եկաւ։ Թերեւս, ապահովապես սեպտեմբեր ամսուան ամուռն եկաւ զրկես տակ ա՛յն պատճառաւ ալ որ սպասուած ամիսն է, ամիսն ուր պիտի երեւնայ բոլորովին նոր այն Հանդէսը, գրական ամսոյն մը խմբագրութեամբ։

Կարդալէն կը սկսիմ համ առնել։ Դեղարանի ընտանեաց Գարրիէլ Խանճեանի զրկած դաղդիական հանդէսը լարեցի։ Թէեւ, չիտակը խօսելով, Գաղդիերէն լեզուաս կարդացած բաներէս չատերն ինձի կը թուի թէ կարդացած եմ արդէն։ Զգայնին հիւանդութեան յատուկ երեւոյթի մէջ այս թէ երօք նորերն հիները կը կրկնեն չատ անդամ, գիտութեամբ կամ անգիտութեամբ։—Զիգիթէ-Սարաֆին թարգմանութեան ընթերցումն յամր յամր յառաջ տարի, թէև ընդդէմն կարդացած ըլլայի. ու դեռ չատարտեցի Փիլիոֆէյն աղաչերը։ Կրնայ ըսուիլ թէ անցեալ տարուան ամենէն ծանր վէպն է, հանակ իմաստասիրական։ Թէ՛ այդ պատճառաւ և թէ յանդգնէն թարգմանչին գործածած իմաստասիրական նոր լեզուին պատճառաւ այդ թարգմանութիւնն հայ գրական աշխարհին մէջ եղելութիւն մ'է։ Բայց... մենք գաղդիացիներէն աւելի յառաջ գացած ենք որ 3½ ֆրանքի գիրք մը 6 գահեկանի, որ ըսել է գրեթէ 1 ֆրանգի, կրնանք կոր վաճառել։ Այս նկատմամբ ալ եղելութիւն Զիգիթէ-Սարաֆի փորձը կամ գործը։

Ուսանողաց յարիէն Եղիշէ Բարսեան երկու օր է չերեւնար։ Անշուշտ որովհետև քննութեանց կը պատրաստուի։ Դեղագործութեան քննութիւն. Աստուած կարողութիւն տայ. համար հաղար դեղերու տնուններ, անոնց մանրաչափ կամ մեծաչափ քանակը, անոնց բնութիւնն ու գործածութիւնը պէտք է միտք պահել և Կայսերական Համալսարանի բժշկական ժողովոյն անդամոց և ուսուցչաց ներկայութեան եղած հարցումներուն պատասխանել, դասը հիւանդանոցի մէջ պատրաստելով, հոգիս բաւական մնանդ մ'առնելով, բաղդատմամբ Եւրոպոյց հարուստ հայ ուսանողաց մէնդեան։ Եւ Եղիշէ դեռ ժամանակ կը գտնէ յօդուածներ գրել՝ յօրինակ նորեկ ուսուցչաց և ուսուցչուհեաց՝ իրենց անգրաղեկներէն տրժանաւորագոյններուն փառքն հռչակելու համար։ Եւ որպէս զի գաղտնի մնայ իր բարեգործութիւնն, ինքզինքը կը ծածկէ Մառժաքէն անուան տակ։ Փափաքն է Բարկ երթալ՝ բնալոյծ ըլլալու համար. Աստուած իր փափաքը լրացնէ։ Պաշտպանութեան արժանի դեռ ուրիշ ուսանողներ ալ կան հոս։ Պաշտպան. Ամերիկայի միլիոնատէրերէն ու մարդասէրներէն մէկ քանին մեր մէջ ըլլալու չէ՞ն։ Ինչ կրնանք ընել. պիտի շատանանք մաղթելով՝ որ գտնուած բարերարներուն նպաստութիւն ու բարեխրատութիւն աւելցնէ Տէրը։ Մանաւանդ երկար կեանք չնորհէ բովանդակ Օսմանեան կայսրութեան ժողովրդոց բարերար՝ Օգոստափառ Սուլթան Համիտ Բ. Կայսեր։

1 ՅՈՒՆԻՍ ՈՒՐԲԱԹ

Երէկ իրիկուն Թարգմանեան նամակ մը բերաւ ինձ Շեշլիէն ուր դացած է տեսնել ի մեռելոց յարուցեալ մեր բարեկամ Սիսակ Հաղարեանը։ Ո՞վ հանեց, ո՞վ տարաձայնեց այդ գոյժն... որ անտարակոյս բանի մը, մեծ բանի ծառայեց, Հաղարեանին հրատարակութեան խոստում մ'ընել տալու, ինչ որ ըրած է գոյն նամակին ետեւը։ Ուր իրրեւ մեծ գրագէտ՝ իմ դամբանականս ընթերցման ներքեւ իր զգայութիւններն ի գիր կ'արձանագրէ։ Մոգական գրութիւն մ'է՝ ֆանտերէն գրուած, զոր պիտի թարգմանեմ ու հրատարակեմ։ Իրա՜ւ իրա՜ւ ազգ է ուրեմն Սիսակ. իր ձեռագիրն ունիմ, իր գիրն, իր գրականութիւնն։ Որքա՜ն կը սիրեմ այդ երիտասարդն, աչքերէն վրայ իրրեւ հիւր մը ապրելուն համար նախ, և ապա զի երկար ժամանակ իմ Մատամ Նեսրէնս առողջութեան վրայ բարի լուրեր կը բերէր ինձ՝ Եղիշէին նման։ Աղէկ միտքս եկաւ։ Մատամ Նեսրէնի զրկած վէպը դեռ չաւարտեցի. բայց չեմ ուզեր կոր աւարտել. ինչ վիպասան, ինչ հեղինակ այդ Տ. Բէռռօ ատ Ալաւոգոնն։ Սպանիացոց Ժիլ Պլասպլի Տ'Օրվիլլին։ Եւ ինչ չինիչ վէպ մինչեւ ուր որ կարդացի։ Եւ մանաւանդ ինչ երկիր այդ Սպանիան. ինչ ազնուականութիւն է այն։ Ու հայրենիքը ֆանդէլին, որ իմ կեանքս է։ Աչհամարայէն դուրս չեմ երներ։ Ես Արևելքից արտասր մըն եմ, որ Արևմտեայ այդ Արևելագանչ ապարանին մէջ բոյս դրած եմ՝ իր ոսկերան ոսկի վայելչագրութեանց ոգին ըմպելու ու թեւերս թիւսելեանման այդ դիւթական ոսկեռնութեան փայլն ետ առնելի վեր հանելու համար...։

Բա՛յց... այսօր Պոլիս կ'ինչնէ Շատիրը, մեր գրական պատգամաբերն։ Հիմայ կուգայ ծրար ուզել։ Իր ամփոփ ընտրելի և ամփոփ մտքովն այդ պատանին, դեղագործութեան ուսանող, այնքա՛ն մեծ ապագայ կրնայ ունենալ, որ օր մը թերեւս ես ըլլամ իր թղթատարն։ Ուրեմն վերջակէտը դնենք։ Ո՞վ պիտի կրնայ պատմել բերկրանքս ա՛յն օրն, ուր Ամենակալն իմ կենաց վերջակէտը պիտի դնէ։ Ա՜հ, ի զո՞ւր կը կրկնեմ յունական երգն. Օ՛ ԲՈՒԼԷՖՐՈՒԼԷ ՀԱ՜ ՎԷՊՊԷ, ԷԼ ԷՄԲԷՐԻՆ ՀԱ՜ԷՐ.....։ Զը հասնիր վերջին օրը, վերջին ժամը, անոր համար թերեւս որ երկինք երանագոյն օրեր վերապահած են ինձ։

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ՆՈՅՆ ՕՐ, ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Կարդացէ՛ք, ա՜հ, կարդացէ՛ք, բայց կարդացէք Գաղդիացի բանաստեղծ Ժան Դրեֆիֆիի եռանդուն —տասնեակու տող միայն— բանաստեղծութիւնն En quittant Constantinople մակագրուած և Փանտասական դեսպանուհւոյն մատամ Գօնտաքանի ձօնուած։ Թուի թէ ներքնոտութիւնն է երեք տեր պոֆրնեբոռոզ Պոմիոն է, Արևելքն է՝ մատնելի քարի մը մէջ տարրացած։ Ե. Տ.

ՀԻԳԵԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԳ ՄԸ

ԿԱՄՈՐԱՆԸ

Օ՜հ, երկարա՛ծ մէջը ցանցին, կանխորոշո՛ւն, վեր եւ վար...։

Հիմայ վեր, մէջը օդին ծածանուա, հիմայ վար, մօտը հողին սեւերես. օ՜ն թափ մը ալ, նորէն վեր։ Ցատմիկ ու չուչան, վարդ և անմոռանալ նեանցէք իմ վրաս։

Ճօլորիկի կը տանի զիս թեւերդակ, ու մոռցնել կուտայ ինձ աշխարհը, վայրկեանի մը համար, և հէքս անձնասոսր իր քանքին՝ աչքերս կը փակեմ չի տեսնելու համար ադեղ Մարդիկն ու իրենց գործերը, տա՛ կը տանի զիս Դիմանը անանմանին գիրկը նետելու, ուր անճառ բերկրութեամբ մը արբչիս՝ անհուն աննիթութեան մէջ կ'երթամ անհետանալ, ու սրբուած պարոյր յարանքներուս անոյշ հմայքին, կ'ուզեմ հմայուիլ զիս փարիսյող բանաստեղծական բուրումէն. նարդէ՛ս ու ծիրի, մեխակ ու հաղրեղարդ ցրտքնեցէք իմ վրաս։

Օդ-դղեակին մէջ սատանելու փափաքը խոշ, ու համայնքին վեր անդոյր ապրելու կրակ-անկանքը կը պաշարեն հոգիս հիմակ, թեւաբաց ու թեւաբաց, ճօճ մը երկինք. ճօճ մը գետին, գեսցէ՛ք այս է կեանքը։

Նուրբ փրփուր մը օդի, ամպ մը սոսկ եթերային ունի աչքիս իր հրապոյրը չքնաղ. օ՜ն, ծծմոր ու սմբուլ, յակինթ ու կակաչ ցանցնեցեցէք իմ վրաս։

...Ու ինչ քաղցր է ներծիլ այսպէս հանդարտ ու երերուն, մինչ դարաւոր կաղնիին պտղուն սաղարթներէն թափփսցող լոյսի չողը կուգայ ծիրանանալ իմ վրաս. երգէ՛ դուն, թռչնիկ, խօսէ՛ դուն պլպուլ, ճուռուղէ՛ ճնճղուկ դայլայլէ՛ սոխակ, խաղա՛ դուն զկիսիւրիկ անոյշ գդուանոյշ, տար մազերուս թեւերն, տա՛ր քու կամքդ, ուր որ կ'ուզես. և դուն, չղջիկ թռիր, ծածկէ՛ կիսագէմքս գալկանար, աչքերս բան մը թող չի տեսնեն, մուրտ ու չանարտակ, ամպար ու ակառն սրսկեցէք իմ վրաս։

Եւ հիմայ որ ալ գասյ աչխարհս սիրած, տարիկ կ'ուզեմ, կայծ ասնէ սիրտս։

Օրուիլ ու օրուիլ, օրուիլ ու երգել, ահա այս է մինակ ըղձանքս։

Երգ մը կ'ուզեմ ես, երգ մը սուրբ, մեղեդմօրթ, մ'զմ օրթ։

Թող ճարրիկս ճօճի, խաչեցեալին մօրթ օրորը երգեցէք ինձի. խաչի օրորը կ'ուզեմ ես, և, ռանանիներ ցանեցէք իմ վրաս։

ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ՄԱՐԻ

ՎԱԽԿՈՏՈՒԹԻՒՆ ՏՂՈՅ

Մարդ երբեմն մանուսոր յատկութիւններ միասին կը բերէ ըստ ելեցաս, արձագանգ սուաս այս գաղափար ու հատատատուեցաս գիտուններէ։ Կը հաւատամ թէ ճշմարտութիւն մըն է, սակայն հանճարն իսկ իր խանձարուրին մէջ կը չիջանի եթէ դասն երեւան բերող պարագաներ պակասին։ Նորածինն իր ամէնէն անհրաժեշտ պէտքերն անդամ յայտնելու բացարձակ կարողութիւնէն զուրկ է. անոր առաջին ճիչերն

անդիտակցաբար կարձակուին ու հեռացնեսէ նշանակութիւն մը կստանան. օրինակի համար, տղան կը ճչէ, մայրն առանց անոր նպատակին կարենալ թափանցելու ծիծը կը քամէ և անա ժամանակի մը համար կը դադրին աղաղակներ, քիչ վերջն դարձեալ և նմանապէս՝ միւնոյն գործողութեամբ կը վերջանայ, սակայն զարմանքով կրնար դիտել անգիտակ մարդը թէ առաջին կաթը՝ զոր կը քամուի նորածնին մասաղ շրթանց վրայ, յառաջանալով կը հանի հոն ուր պէտք կար իրեն, ուրկէ կը պատճառուէին այդ աղաղակներ, փոքրիկին աղիքներուն մէջ եղած հեւոը բերած տեսակ մը ազատութիւններն մաքրելու համար և այս պէտքին գոհացում արուելովն է որ կը դադրին. ու անա այսպէս անդիտակցաբար և անզգալաբար մայր և որդի կը հասնին իրենց նպատակին, հոս զգացումը խորհրդակերպի մը կը վերածուի։

Տղաքներ՝ իրրեւ խմոր՝ մեր ձեռաց մէջ կրնանք ուզած ձեւերին տալ։ Ցաճախ աղջկանէն ու իր զգայնութեան առաւել կամ նուազ վիճակն է որ յարմարութիւն մը երեւան կը բերէ տղուն վրայ։ Սեւելի սրոշ խօսելով՝ տեսնուած են տղաքներ որ այս ինչ բանին յարմարութիւն չունեցող նկատուած են ի սկզբան, բայց ի վերջոյ քնատուր ձիրքեր ունեցողներու նման, յարմարութիւններ ցոյց տուած են։ Ուստի պէտք է հաստատել թէ ուսման կամ որ և է արուեստի մը անյարմար երեւոյթը՝ անշուշտ աննկուն ջանքերով, սքանչելի ձիրք մը ցոյց տալու դիրքին մէջ կրնայ երեւիլ։ Հիմա բուն ինդրոյն գալով որ արդէն ինքնին լուծուեցաւ. թէ ինչպէս մուտ կը գտնէ վախը կամ անվախութիւնը փոքրիկներու մէջ, չատ պարզ է այլ եւս. միւնոյն սկզբանց համեմատ (վերը ակնարկած կրնանք արիասիրտ կամ վախկոտ ընել զանոնք։

Կարգն է ըսելու թէ ամէնէն անվախ տնունցա տղան իսկ չատ դիւրաւ կարելի է երկչոտ ընել, պատմելով անոր կարգ մը ճչէ, ճչաբոյ, խաբեբաներ, անարկու կենդանիներու, և այլ պատմութիւններ որք սոսկալի կերպով կ'ազդեն տղոց հոգւոյն, մաքին ու ջիղերուն վրայ. վերջապէս վախի սկզբունքներն դաստիարակով անոնց մաքին մէջ՝ օր մը թոյլ, մեղկ և նոյնիսկ վախէ յառաջ եկող չատ մը հիւանդութեանց ենթակայ, կէս-մեռեալ՝ արարածներ կը պատրաստենք զանոնք։ Ընդհակառակը տոկուն աներկիւղ երբ այնպէս դաստիարակենք (աւելի ընտանեկանին կը վերաբերի քան դպրոցականին) որ վախ գոյութիւնն իսկ չճանչնան, ու միշտ ողջ և զօրեղ գաղափարներով մնանին՝ բայց երբեք ինքնագով և մեծախօս։

Անա հակիրճ տեսութիւն մը ուրիշ կարելի է օգտուիլ մասնաւորապէս ընտանեկան դաստիարակութիւնն ըստանձնելու կոչուած անփորձ հայրեր ու մայրեր։

ԱՐՇԱԼՈՅՍ

ՍԻՅԱՍԻՅԱԹ

Մ. ԲՐԻՆԷԹԻՆԻՆՊԷՑԱՆԱԹԸ.—Իթալիա մեծլիսը մեպուսանընին հաղիրանին 14ինեաի կինի վուգոս պուլան իթիմանուսա, ուսուրը խարիճէի տեսվլէթ՝ մեվգիյը թեղեքքիւրե վաղ օլնտրը սրբատա, Իթալիա խարիճիյ նաղբրը Մ. Բրինէթթի պաղը պէյանաթը մուհիմէտ պուլընմաղ սրը։

Խարիճիյ պիւռեէսինին միւզաքերաթնա պէտ ու միւպաչէրեթ իսլիտիյի էնտատա, իւր էօնեէ Մ. Դամբի պիր նութգ իյրատ իսէրէք, մեվգիյի միւնագաչատա վաղ օլուճաղ մասալը մուխթէլեֆէյի տախլիյէ վէ խարիճիյատն պահ իսէրէք, իթթիֆաղը միւսէլէս լէհինակ իտարէի ֆիքր ու լիսան էյլեմիշ տիր։ Մուսակիյէ պու իթթիֆաղ թէճահա օլընմաղ իչուն Իթալիանընն մինոֆիի մուհիմէսի պաղը խուսուսի իթիլաֆլար ագա իլէ թէմին օլընմաղը սրը տիյար։

Պունը միւթեգիպլ, խարիճիէ նաղբրը Մ. Բրինէթթի, սամիին արատնա պէօյիւք պիր հէյեճան հիւքմֆերմա օլարը հալտէ սէօզէ պաչարագ, իւր էօնճէ Զին մէսէլէսինէն պահ իլէ սէմիշ տիր քի.

«Միւզաքերաթը սուլիյէ ախիրէն բէհինը խիթամ օլմը վէ Զին հիւքիւմէթինն թէէտիյէ մէճբուր օլարը թաղմինաթը հարպիյէ մըգտարը թային խիլմիշ օլարընսան, սէօվլէթլերին պատէա իթթիհազ էյլեեէճէքլերի խաթթը հարէքէթ՝ թաղմինաթն թարը թէէտիյէսի իլէ պունը թահթը թէէմինէ ալմագտան իպարէթ օլաճագ սրը։ Իթալիա հիւքիւմէթի հեր չէյտէն էվվէլ պու պապտէքի թէէմինաթն մատտի վէ քեաֆի տերէճէսէ օլմասընը թալէպ էյլեր։

Հիւքիւմէթիմիզ Ադոայի Շարգ մէսէլէսինէ իյթիրագ իլէմիշ օլարընսան տօլայը իրդհարը նէտատէթ իթմէմէլի տիր։ Զիւնքի Իթալիա տիւվէյը սայիրէնին հարէքէթի մութթէհիտէսինէ իյթիրաք իլէ էվրօպա ահենքը տիւվէլիսինէ քի մէվգիյինի մուհաֆազա էյլէտիքէն պաղա, իսրաղ իթալիյի պաճհարէքեթը իթիլաֆքեարանէէն տօլայը տուվէլը սայիրէնինին մուհապպէթ վէ թէլէճճիհէրը գալանմըշ օլդյոր։»

Պատէհու ազատան Մ. Կիղարանինին Ագիրդայը վուսթա հագգընտա Ինկիլթէրա վէ Ֆրանսա արասընտա միւնազիրթիկտամէ իլէ Ինկիլիզ-Իթալիան միւնասէպաթը հագգընտաքի խթիյզանաթընա չու սուրէթլէ ճէվապ վէրմիշ տիր։

«Պու մէսէլէ հագգընտա էսլաքը-մըզդն չմնանէ գտատր բարլէմէնթօտա պէյան իթիքլերի էքքեար վէ միւթալէաթա իլավէ խէրէք պիր սէօզմ եօգ սրը։ Ինկիլթէրա իլէ Իթալիա արասընտա միւատեթը ամխատէն պէրի հարպը էհմմիյէթ միւգաքերաթ ճէրէեան իթմէմիշ իսէ տէ՝ հիւքիւմէթէն արասընտա էօթէսէն պէրու ճայկեր օլան միւնասէպաթան իսթիալոլ խէպվիրիզ քի հեր իքի հիւքիւմէթ պէյնինտէ պիր մէսէլէ թէհտտիւս իսէճէք օլուրսա թարաֆէյինին մէնաֆիինէ մուվաֆֆագ պիր սուրէթտէ հալլընա՝ հեր իքի թարաֆ տա տարքը մէտալ էյլէյէճէք տիր։

Միւշարիլէյ՝ մուահէտաթը թիճարիէնին ագրընա նազլը քէլամ իսէրէք տիյար քի, «Միւթեֆիգիմիզ պուլընան տէօվլէթլէր իլէ միւնասէպաթը թիճարիէմիզի պատէմա հիւսնի էտամէ իսէմէյէմիզ հագգընտաքի միւսանազաթ վէ րիվանաթ տօղրու տէյլի տիր։

Հեր նէ զէման քի միւգաքերաթը թիճարիէէ պաչանմըշ իսէ՝ պիր թագամ միւշքիլաթ թէհտտիւս իթմիշ տիր. ֆագաթ պունարընն զայրը գապիը հալլ ու թէվֆիկ օլարընը իտտա իթմէք ադէս տիր։

Ծուահէտաթը թիճարիէ միւգաքերաթը էտնասընտա կալընըզ չարտա մէսէլէսինին հալը միշքիլաթը ալիմէ թէվվիա էյլէյէճէք տիր։

Հիւքիւմէթ չարտով թիճարէթինի—նէ գատար մուհիմմ օլարսա օլսուն—մէնաֆիի սայիրէի թիճարիէէ ֆէտտա իսէմէյ։ Իթալիա հիւքիւմէթինին հիւտոն նէյէթի իլէ Աւսթրիանընն ալինէն իսլրալ էյլէտիյի մեգասիտ խալիսանէ նապրը տիրգաթա ալընընճա՝ չըգաճագ միշքիլաթըն զայրը գապիը թէվվիէ օլմասընը անաչբրը։

Ալմանիա պաչ վէքիլի գոնթ Պիւլով՝ սախիրէն Բրուսիա մեճլիսը մէպուսանընա իրատ էյլէտիյի նութգտա՝ Իթալիա վէ Ալմանանընն միւնասէպաթը մուսթագպէյէլի թիճարիյէսինտէն պահ իթմիյի սրրատա՝ Իթալեանընն իխրաճաթը մուհիմմէտ հագգընտա էնտրէ վերէէճէք պիր սէօզ սէօյլէմմիշ տիր։

Աւսթրիա իլէ օլան միւնասէպաթը թիճարիէմիզի կէլինճէ՝ սախիրէն Աւսթրիա բարլամէնթօսընտա թահթը գապարա աղընան պիր մատտէի գանունիէ մէվգիի թահթպէդ վաղ իսիլէճէք օլուրսա՝ Իթալիա Աւսթրիաա չարագ իսսալ իսէմէյէճէք տիր։

Անճագ գօնթ Կօլուխօլոքինին պէեանաթը սախիրէսինէն իսթիսալ իսէպվիրիրիզ քի՝ մուահէտաթը թիճարիէնին ագրը թարաֆէյինին մէնաֆիինէ մուվաֆֆագ սուրէթտէ հալլ օլուճաճագ սրը։

Իթալիա հիւքիւմէթի՝ կէրէք Ալմանեատան վէ կէրէք Աւսթրիատան սէնէվի 400 միլիոն ֆրանգ նիսպէթինատ էմթատայը թիճարիյէ իսսալ էյլէտիյինէն՝ տուէլը սայիրէ Իթալիա իլէ հիւմը միւնասէպաթտա պուլընմաղը պիթթապի արզու իսէրլեր։

Մ. Բրինէթթի պատէհու իթթիֆաղը միւսէլլէտ նազլը քէլամ իսէրէք՝ մէպուս Մ. Պարզիլաչը սիւլընա ճէվապ վէրմիշ տիր։

Մալիւմ տիր քի՝ Մ. Պարզիլայ պունատան պիր գաչ կիւն էվվէլ մէճլիսը մէպուսանատա իրատ էյլէտիյի պիր նութգընտա՝ Իթթիֆաղը Միւսէլլէս ալէհինէ իսարէի ֆիքր վէ լիսան էյլեմէքտէն սոնրա՝ Մ. Բրինէթթինին պունատան օն սէնէ էվվէլ եանի 1891տէ՝ իթթիֆաղը մէղքիւրին, թէճռտի ալէհինտէ իրատ էյլէտիյի նութգը տերմյան իսէրէք՝ միւշարիլէյինին պունկիւն նէ ֆիքրատ պուլընընը սորմը իսի։

Մ. Բրինէթթի Մ. Պարզիլաա վէրտիյէ ճէվապտա տէմիշ տիր քի, Մ. Պարզիլէյ հիւքիւմէթիմիզին պունատան օն սէնէ էվվէլքի ավվալընը ուսուրմամըշ օլսա կէրէք տիր։ Օ զէման՝ հրատ միլլիի կընճգլաեան՝ վէ պիր գալմըն հուգուգընը իմալ իսէն հեր վագտա՝ պիդայը հագգին իթթիֆաղը միւսէլլէսին նէթայիճը վախմէսինտէն ատտ ու թէլադը օլունապիլիր։

Ֆրանսա իլէ Իթալիա արասընտա կէնտրիկ իմթիազթը-նին զահուրը իլէ՝ Ֆրանսըզ-Իթալեան միւնասէպաթընին սօնումաը՝ Իթթիֆաղը Միւսէլլէսին նէթայիճը թապիսի օլմագ իզրէ թէլագը իսիլմիշ իսի։

Ֆագաթ՝ օ զէմանտէն պէրի՝ Իթթիֆաղը Միւսէլլէսին իտամէի սուէ ու միւսալէմէթ ֆիքրինէ միւսթէհէա պուլունտրը՝ կիւնէն կիւնէ աշքեար օլսրընընտա՝ անվալը ճարիէ պիւսպիւթին տէյիլիր։

Պինտէնտէյ՝ ահվալը հաղրէ իլէ 1891 սէնէսի ահվալը արասընտա նէ տէրէճէ պէօյիւք պիր ֆարգ օլսրը անալաշըլապիլէճէկտէն՝ չիմտի «Իթթիֆաղը Միւսէլլէս՝ Իթալիա խարիճի բօյլիթիդասընն պէր էսաս մէֆինի՝ վէ Եվրօպա միւսալէմէթը ումումիյէսինին պիր զամանը դավիսի տիր» տէյինիրիզ։ (Ալֆրէտ)։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ԶԻՆ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

Մրոր կաղէթասընն խթիխպարաթընա կէօրէ, Թիկն-Զին իքլինճի հասէսինին՝ հանի Ֆրանսըզլար իլէ Ինկիլիզլեր արասընտա չէհրը մէզբիւրտէ իքլինճի տէֆա օլարագ վուգուա կէլէն միւնազաանընն տալ ու էսաս եօգ սրը։ Ֆրանսըզ կաղէթալարը տախի իշպուխուսուսը թատրիգ խիյօրլար։

Կէչէն կիւն Ինկիլիզլա Սամ գամարասընտա պիր գաչ մէպուս Ալմանանընն Զինտէ ասքէր պրագրպ պրագմանճաղընա տայիր լօրտ Դրամօրնտան իյդանաթ թալէպ իթթիքլերի հալտէ՝ միւշարիլէյ էճվապէն տէմիշ տիր քի, տուէլը մուաղղամէ սիֆէրաը սէֆարէթխանէլերի մուհաֆազա իտտէէք ասաքիրտէն՝ Զինը Շիմալիտէ 6000 ասքէր պրագմաղա գարար վերմիշէր տիր։

Ծուահէտաթը թիճարիէ միւղաքերաթը էտնասընտա կալընըզ չարտա մէսէլէսինին հալը միշքիլաթը ալիմէ թէվվիա էյլէյէճէք տիր։

Հիւքիւմէթ չարտով թիճարէթինի—նէ գատար մուհիմմ օլարսա օլսուն—մէնաֆիի սայիրէի թիճարիէէ ֆէտտա իսէմէյ։ Իթալիա հիւքիւմէթինին հիւտոն նէյէթի իլէ Աւսթրիանընն ալինէն իսլրալ էյլէտիյի մեգասիտ խալիսանէ նապրը տիրգաթա ալընընճա՝ չըգաճագ միշքիլաթըն զայրը գապիը թէվվիէ օլմասընը անաչբրը։

Ալմանիա պաչ վէքիլի գոնթ Պիւլով՝ սախիրէն Բրուսիա մեճլիսը մէպուսանընա իրատ էյլէտիյի պիր նութգընտա՝ Իթթիֆաղը Միւսէլլէս Զինտէն թալէպ օլունան թաղմինաթը հարպիյէնին թագիլի հագգընտա Միճթէմէտ Ամերիգա հիւքիւմէթինին տէրմյան իթթիֆի թէբլիթ դաթիյէն բէտտ օլունմըշ սրը։

Ամերիգա Խարիճիյ նաղբրը Մ. Հէյնին թաղմինաթ մէտէլէսինին Լա Հէյ հէյյէթը հաբէմինէ հէվալի օլունմասը հագգընտաքի թեբլիթի՝ սիֆէրաճա թահթը թէկզբիւրէ ալընմըշ իսէ տէ, գապալ օլունճաղը բէք ազ իսմտա օլունմագտա սրը։

Բուսա հիւքիւմէթի՝ Ամերիգանընն թեբլիթը ախերինէ գարշը իճրա իսէ կէլմէքտէ օլուսը մուալէֆէթատէն վաղ կէչմիշ տիր։ Իտտալաթ բուսամընն թեղեիսի գապալ օլունսրը թագտիրտէ՝ տէօվլէթլեր Զինին թուղբէմմնի թահթը թէէմինէ ալաճագլար սրը։ Տէօվլէթլեր՝ Զին հիւքիւմէթի լիմանլարընն իսլանը վէ թարիֆէյէրին պիր էշնէպի գօմիսիօնը թարաֆընտան թատրիլինէ մուվաֆագաթ իթմէսի շարթը իլէ՝ իտտալաթ բուսամընընն թեղիսիսինի գապալ իթմիշլէր տիր։

Բուսամաթը տախիլէյէ իլէ թուղ վէ պուղայ բուսամաթը թաղմինաթը հարպիյէնին թէտիյէսինէ թախսիս օլունմըշ սրը։ Ամերիգա հիւքիւմէթինին Բէքին սէֆիրի քէչիտէ իթմիշի պիր թէյկրանֆնամէտէ՝ թաղմինաթ մէսէլէսի կէյէճէք թէմուղընն իսթիսասընա գատար հալլ օլունմատրը թագտիրտէ, տէօվլէթլերին պիր չօղը Զինտէ պուլընաբրբգլարը ասքէր իչին հեր այ 10 միլիոն տօլար թալէպ իսէճէքլերինի պէյան իթմիշ տիր։

ՅՐԱՆՍԱ.

Բարիզ ճիվարընտա պուլընան Կրէվլօ սիլահ ֆապրիգասընտա միւտիլ պիր հարիգ զուհուր իսէրէք 17 քիչի թէլեֆ վէ 20 տախի մէճրուհ օլմը սրը։

—Սէնաթօ մէճլիսի 80 բէյէ գարշը 153 բէյ իլէ բէյլիսը նուզղար Մ. Վալտէք Բուսանընն չիրքեթլեր հագգընտա իյրատ իթմիշ օլսրը նութգը ուսմամ Ֆրանսա նահիյէլերինտէ նէչը խուլմէսինէ գարար վերմիշ տիր։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ ՄՈՒՀԱՐԵՊԷՍԻ

«Տէյլի Մէյլ» զաղէթասընին իֆատաթընա նէզարէն, մատամ Պօթա՝ Մ. Ֆրիսիկեր իլէ միւսագաթ իթմիյի էնտատ՝ զ.վէի թարաֆընտան Պոէրլէրին գըշ մէվսիմինին նիհայէթինէ գատար մուգավէմէթ իսէպիլէճէքլերինի պէյան իսէճէք տիր։

Մատամ Պոթանընն իֆատաթընա կէօրէ, Պոէր գօմանտօլարընընն ճէատրէթ ու մէթանէթինէ չնմիյէ տէկին հիչ պիր վէճնէլ խալել կէլմէմիշ օլուպ, պիր Պոէր ֆէրտը սաղ գալընճանա գատար մուհարէպէյէ աէվամ իսիլէճէք տիր։

ՍԻՐ ՊԱՐՊՈՒՐԸՆ ԲԱՐԲՈՐ.—

Սիր Պարպուր թէրթիպ իթմիշ օլարը բարբարտա, մուհարէպէյինին նէթայիճը աթիյէսինատէն պահ իսէրէք տիյար քի, հաղիգաթը հալէ պագրլանաագ օլուբ իսէ, չիմտիյէ գատար իսիլէն վէ պունատան ասնրատա իսիլէճէք մէսարիֆը հարպիյէի Ինկիլիզ էհալիսի էօսէէճէք տիր։ Ինկիլիզլեր մուհարէպէյինին իսթիմանընատ թէէմինը սուէն զմինընատ տահա տիկեր մէսարիֆէ տիւշար օլմագ իսէլեր, քէնտիլերինի պախթիեար ատտ իթմէլի տիրլեր։

ՅՈՒՆԻՍԻՆ 14ինտէ գրալ Ալէքսանդրը հաղրէթլերի Սըրպիսթան օրատասընին պէօյիւք մանէօվրալարընտա գըրալիչ Տրակ իլէ պիրլիքտէ հաղըր պուլունմըշ սրը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կրօն. Ժողովը, որ երկկնտա դումարեց Պատրիարքարանի մէջ՝ Մ. Պարիարքին նախագահութեամբ և Տ. Դրիգորիս արքեպիսկոպոսի ատենապետութեամբ, ի միջի այլոց հետեւեալ խնդիրներով զբաղեցաւ.

1. Խարբերդի առաջնորդ Պետրոս վարդապետ հեռագրով կը հրաժարէր իր պաշտօնէն.— Ժողովը նկատելով որ այդ վարդապետը տ'լ ծերացած և անկարող դարձած էր շարունակելու իր պաշտօնավարութիւնը, ընդունեց իր հրաժարականը։

2. Դալաթիոյ Հոգաբարձութիւնը կը յայտնէր թէ Տ. Դարեգին քահանայ իր Երուսաղէմի ուխտագնացութենէն վերադառնալով, տեղւոյն քահանաներէն իր բացակայութեան ժամանակամիջոցի բոլոր քահանայական իրաւունքները կը պահանջէ.— Ժողովը հարկ չդատեց իրաւունք տալ յիշեալ քահանային, միայն թէ՝ եթէ իր ծուխերը ուրիշ քահանայի յանձնած էր Զատկի և ուրիշ տօնական օրերու առթիւ, կրնայ նոյն քահանային բաժին մը առնել։

3. Բաղէշի Կրօն. Ժողովը յայտնելով մէկտեղ Եղիշէ վարդապետի մօտ առնէնն մեկնումը, կը խնդրէր որ ժամանակ մըն ալ մնայ անիկա իր պաշտօնին մէջ, թեմական ինչ ինչ անխնամ գործերը կարգի բերելու համար։ — Ժողովը՝ Բաղէշի Կրօն. Ժողովին առաջ բերած պատճառները քանաւոր գտնելով՝ հեռագրով մը ազդարարեց Առաջնորդին որ քիչ մը առնն ալ յետաձգէ իր մեկնումը։

4. Մուշէն Յովհաննէս վարդապետ Մատանանքի այցելութեան և վանքին եկեղեցւոյն վրայ քննութիւններ կատարած ըլլալը ծանուցանով մէկ տեղեկագիրը ղրկած էր Պատրիարքարան, զոր Ժողովը նկատողութեան առնելով գոհ մնաց անոր ըրած կարգադրութիւններէն։

5. Մուշէն Եղիշէ վարդապետ կը յայտնէ թէ 40 տարիէ ի վեր Ս. Կարապետի վանքին մէջ փակուած կը մնայ՝ առանց օր մը օրանց որ և է պաշտօնի մը տիրացած ըլլալու, և գանգատելով իրեն նկատմամբ եղած այս զրկանքներուն դէմ՝ նոր պաշտօն մը կը խնդրէ։— Ժողովը հարկ դատեց վիճակին Առաջնորդին յանձնարարել, որ նոյն վարդապետին նկատմամբ՝ վանքին վանահայր Վարդան վարդապետի հետ հարկ եղած կարգադրութիւնը ընէ։ Եւն. եւն.։

—Նպատակ Ցանձնաժողովը երկկ գումարուեցաւ և զբաղեցաւ գլխաւորաբար հետեւեալ քանի մը անգամ կրկնուած ուշադրաւ կարեւոր խնդրովը։ Ինչպէս կը յիշուի, ասկից առաջ Ցանձնաժողովը յետագայ նատի մը վերապահած էր՝ զաւառային որքանոցներու մէկ քանիին քառամեայ չրջանին լրացմանը առթիւ խորհրդակցութիւններ կատարել։ Արդ, Ս. Պատրիարքին ներկայացուցած որքանոցներու մէկ ցուցակին վրայ, տեսնուեր է, երկկի նատն մէջ, թէ անոնցմէ ոմանք հատին քառամեայ չրջանը մինչեւ յառաջիկայ դեկտեմբերի վերջը կ'երկարի, որմէ ետքը պէտք պիտի ըլլայ փակել զանոնք։ Ասոր համար Ցանձնաժողովը որոշեց գրել այդ որքանոցներու Հոգաբարձութեանց որպէս զի տեղեկագրեն իրեն թէ ինչ սորված են որքերը և ինչ արհեստներու հետեւած՝ ըստ ամենայնոց մէջէկ դրամագլուխ և գործիքներ յատկացնելու և զանոնք ապագրէ իջեցնելու համար։ Իսկ այն որքերուն նկատմամբ ալ, որոնք անչափահաս են տակաւին և անկարող որ և է գործի ձեռնարկելու, տարբեր կարգադրութիւն մը պիտի խորհուի՝ զանոնք տեղաւորելով ուրիշ որքանոցներու մէջ։

Այդ որքերէն դուրս կը մնան Սրմաշի գպրեվանքը գտնուածները, որոնք թէեւ իրենց քառամեայ չրջանը բաւարած, սակայն իրենց ուսման չրջանը պէտք է որ լրացնեն խնամով և կատարելագործ։ Ցանձնաժողովը խորհեր է նաև որքանոցներու կարգաւ փակումէն ետքը գլխաւոր կեդրոններու մէջ արհեստաւոր-ազատատարաններ հիմնել՝ արհեստաւոր որքերու համար, որոնց պիտի կրնան միանալ նաև դուրսէն ազատներ ալ արհեստ սորվելու համար։

Երկու բարեսէր անձինք՝ Տեարք Տիրան Նազարեան և Յակոբ Գորեան, յանձն առած են մէկ մէկ ոսկի ամսաթոշակ վճարել գիւղական մէյմէկ գրպրոցի համար, բան մը՝ զոր Ցանձնաժողովը չնորհակալութեամբ ընդուներ է։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը երէկ առաւօտ, իր չորեքշաբթեան նիստը գումարեց նոյն հաստատութեան նորաչէն հիւանդասրցին մէջ, ատենապետութեամբ Ազն. Կիւլպէնկեան Պատրիկ էֆէնտիի։

Հոգաբարձութիւնը՝ Ազգ. Հիւանդանոցի տարեկան փայտը, պարէնը և ուրիշ իրեղէններ գնած ըլլալով, «քօնթրոլի» դրութեամբ՝ քննութեան ենթակայ անցուց։ Ցետոյ, հիւանդանոցի բոլոր յարկերը կարգաւ չրջեցաւ. մասնաւորապէս Աստուածածնայ էֆէնտին մանրամասն քննութիւններ կը կատարէր ու հարցաքննութեանը կատարեալ գոհացում տալու համար, առանձին առանցին կը մօտենար պատգարէրոց, և իրենց վիճակին վրայ՝ մանրամասն տեղեկութիւններ կը քաղէր։ Ի մէջ այլոց, ծանօթ դրագէտ՝ Տէմիրճիպաշեան Եղիա էֆէնտիի ալ այցելութիւն տուաւ Հոգաբարձութիւնը, և ի պատասխան Եղիա էֆէնտիի ըրած անձնական առարկութեանց, հարկ եղած գոհացուցիչ պատասխանները կուտար Պատրիկ էֆէնտին, ի մասնաւորութիւն տաղանդաւոր բանաստէղծ։

Հոգաբարձութիւնը, ակից եղան՝ երեք չաթթը մի անգամ իր նիստը յատկապէս պիտի գումարէ Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ, առանց կանխաւ զեկուցանելու իր նիստը Հիւանդանոցի տեսչութեան, որպէս զի կարող ըլլայ ամէն բան մօտէն անձամբ քննելու, և դիտակցութեամբ հարկ եղածը տնօրինելու։

—Պատ. փոխանորդ Տ. Դարբիէլ սրբազան Ճէվահիրճեան՝ առջի օրը չի կրցաւ Պոյաճըգիւղ՝ յուսաց նորընտիր Պատրիարքին երթալ։ Երէկ առաւօտ ընկերակցութեամբ Տ. Խոսրով Ծ. Ն. Պէհրիկեանի, և Պատրիարքարանի Ս. գրագրատար Տէր-Նէրսէսեան էֆէնտիի, Պոյաճը գիւղ երթալով՝ այցելութիւն տուաւ Նորին Սրբութիւնն Տ. Տ. Յովակիմ Դ. տիեզերական Պատրիարքին, և ի դիմաց Հայոց Պատրիարքին՝ բարի գալուստ մաղթեց, և սրտագին բարեմաղթութիւններով չնորհաւորեց Նորին Սրբազնութեան Պատրիարքական պաշտօնը։

Տ. Եսայիա Սրբազան Պատրիարքը՝ մեծ պատուախրութեամբ հիւրընկալեց Հայոց Պատրիարքին պատուիրակները, և փոխադարձ իր եղբայրական ողջոյները յղեց։

—Տիրոպէքիրի Առաջ. Տեղապահ Տ. Եղեկիել վարդապետ Պետրոսեան, յանկոս 4 երկուշաբթի առաւօտ մեկնած է իր թեմագլուխէն, և Խարբերդ ուղղածով Պոլիս պիտի դայ անձնական տակաւութիւնը դարմանելու համար։ Արդէն այս մասին եռամսեայ արձակուրդ առած է Պատրիարքարանէն։ Նորին Գերապատուութիւնը հեռագրով իմացուցած է ի Պատրիարքարան թէ՝ իրեն փոխանորդ կարգած է սեղբոյն Ս. Կիրակոս եկեղեցւոյն Աւագերէց քահանան։

—Ս. Երուսաղէմի լուսաբարապետ Տ. Սահակ Սրբազան Խապայեան, այս տարի եւս 5 օսմ. ոսկի ղրկած է Իզմիրի Որբանոցի ընկերութեան, ի յիշատակ ողբացեալ մեծանուն զրագէտ Մ. Մամուրեանի յոբելեանին առթիւ իր կողմէ յիշեալ որբանոցը որդեգրուած որբուհւոյն։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ հետեւեալ բարեսէր ազգայինը ըստ իւրեանց բարի սովորութեան բարեհաճած են մասնակցիլ ի նպաստ Հիւանդանոցիս ներկայ տարւոյ համար բացուած հանգանակութեան, երախտապարտ թողլով հատատութեանս բոլոր պատասխանները.

Տեարք

Եղբարք Թոդաթեան, Եղբարք Սթամբուլեան, Պ. Ս. Ատատրճեան, Բարեսէր ոմն 1080 ական։ Տիկին Տիրուհի Ս. Արզրեան, Ա. և Ե. Թորոսանճեան, Յ. Մ. Գ. Շամամանճեան, Բարսեղ Ղ. Մանուկեան, Եղբարք Թոխմաղեանեան 864 ական։ Գասպրիկ Մանուկեան 648։ Բարսեղ Հալաճեան, Գասպար Տիրիճեան, Յ. Գնանճեան որդիք 540 ական։ Արմենակ Մանուկեան 432։ Մ. և Ե. Ալաղմճեան 432։ Նասիպ ՃԷզվէճեան 324։ Ատատուր Համամճեան, Եղբարք Աւետիսեան, Եղբարք Կիւլէսէրեան 216 ական։ Գէորգ Պոհճաեան, Յարութիւն Գ. Գօլոյեան, Մարգարեան, Գաբրիէլեան, Գրիգճեան, Զրուանդեան 108 ական։ Համագումար, 13176 ղրուշ։

(ԿՆԻՔ)

ԹԷՎՖԻՔԱՍ

Նուրայի Տէօվլէթ Խանղիմաթ տարիսի ազատասան ուխտի. Ենանքէ էֆ. հաղրէթլերինէ Թէրթիէն րիթպէի պալէա, Իբէք էչրաֆընտան սատ. Էմին պէյէ Թէրթիէն րիթպէի միրիմրանի Թէվֆիր պուդրումըշ սրը։

Այսրն վիլայէթի տախիլինտէ Ուրֆա գազասը գայմագամ մուավինլիկինէ՝ էնզարէ վիլայէթի մէքթուպի գալէմի միւլազիմինիսինէն Մակարեան Գրիգոր էֆ. Թային պուդրումըշ սրը։

ՄԻՏԱԼԻԱ

Մուզիգայը Հիւմայուն պինգտըլարընտան ռիթթանու Պէրթան էֆ.էէ տիթուն Լիյագաթ միւսալեատը իտտան պուդրումըշ սրը։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

ԹԷՎԱՐԻՈՎ իթմէքտէ օլան Գէրտաթ կիէմի միւլազէէսինէ ճէվաբրընն իչտէ իքթիսինի իքմալ իթմիշ օլան մանպուսէնն մաղտարը ավքը Շահանէ օլագալարընտան, պունարընն պիր Լամմի Թէրթիպ օլընմագտա պուլընարը իսթիսալար օլընմըշ սրը։

ԻՍԼԱՀԸ մալիյէ գօմիսիօնը էվէլքի կիւն Թօրնանէ գասրը Հիւմայուընընտա ագաբ իհթիմա իթմիշ տիր։

ՊԻՐ ՄԻԻՏՏԵԹՏԷՆ պէրու չէհրիմիզէ պուլունան Սրբպիսթան պաչվէքիլի էսպագը Վլատան Եօրկէվիչ ամսն Սէրպիայա միւթէվէճիէնէ հարէքէթ իթմիշ տիր։

ՐՈՒՄ ԲԱԹՐԻԳԻ. — Բաթրիգ Գ. Եօագիմ հապրէթլերի տիւն հազմըշ օլաուդումը վէճն իպրէտ էվվէլքի կիւն չէհրիմիզէ միւսասէլէթլէ տուրու Պոյաճը գէչիրտէ թէէրիյէ իսրէն իդամէթկեանը խուսուսիյէէ վարը օլունտրգտա կէօզլերինի սէմայէ գարարտագ չիւսդէսիզ սէրտունէն պիր տուա իսէրէք էհալիյէ տուրու թէվֆիրի նազար իլէ պէյանը թէչէքքիւր թարըմնտա պաչարընը սալատրգտան սօնրա գաբուտան իչէրի կիրմիշէր տիր։

Բաթրիգ հազրէթլերի պու կիւն վէ եաքսա եարին Մարկինի Հիւմայուն ճանկալի Միւլիւքճանէյէ պիշիրմէ բաթրիգլիք մազամինա, ինթիխապ ու թային պուդրուլարգարընտան տօլայը աթէպէի հազրէթլի Թաճատրիյէ արը թէչէքքիւրթ իլէ գարիր էլ այնը միւպանաթ օլաճագլարընը Դուզանդրը-նուբուլու զաղէթաը եազըյօր։

Միւշարիլէյ ինթիխապը վազըլա-

րընը քէնտիլէրինէ պէյան եօլուն տալիւէ վէ մէզանկպ նաղբրը ալիսի իպտէթլու տէօվլէթլու Ապտուլ Բահման բաշա հաղրէթլէրինին թէլէկրաֆլարընա ճէվապէն ամիէքի թէլէկրաֆը Մանթ Ա.Յոստոն քէչիսէ էյէմիշ տիր։

«Միւսթաղրեզ«չիւքրանը ալամ օլարագ տրը քի Ամէրիկէի ուլէաը հաղրէթը Թաճառրը աղամիյէ հրսսյանթը միհնէթտարի սէտագաթ վէ ուպուտիյէթը ամիղանէմի թագտիմ իլէ, ալրը հիմայէի թէպաարէվլէրիլէրի տէ հէմիշէ թէզայիւսը էօմրը Շահանէլէրի զիմնընա տուսակիւ օլարագ, վէզայիֆը բուհանիյէմի բիվայը ալի մուճիպլինճէ իճրայա մուվաֆֆագ օլապիլտիկմ հալտէ մէսուտ վէ պահթիյար օլաճաղմը արզա իճթիհատ էյէրիմ, ամին։»

Միհրէֆթէ գազասընին Կանող գարիյէսինէ Բում մէքթէպի օլմասընընան, միւճէտտէտէն պիր մէքթէպ ինչասընա միւսատատ պուլրուլմըշ տրը։

ԻԹԱԼԻԱՅԱ Անսպասո ֆապրիգասընա ինչա օլընան Թորրիսո կէչէրլէրինի չէհրիմիզլ կէմիրմէյէ մէմուր օլան Իթալիա մաքինիսթլերի Պահրիյէ նէզարէթի խրտէթինէ պլընմըշ օլասուգլարընան, պու խուսուսատի գօնիրաթօլար մուամիլէյհիմ իթա պուլրուլմըշ տրը։

Մուամիլէյհիմ մաքինիսթլէր՝ պիրէր Իթալիան աթէշճինին քէնտի մայթէրլէրինէ վէրիլմէսինի Պահրիյէ նէզարէթինէ խաբիրտամ իթմիշլէր տիր։

ՍԻՎԱՍ վիլայէթինէ Նիգսարա խքեան իթտիրիլէճէք օլան մուհասիբլէրին խքեանլարընա էվէրիլի ճիվարտա տրազիյի խալիյէ պուլընտըղընան, մէրգուճանընն օրմանլարա խքեան էթտիրիլմէլէրինէ մահալ գալմամասընա օրմանլարան չընդարըլարագ՝ չէհրէ գարիպ տրազիի խալիյէ էէրլէշտիրիլմէլէրի լազըմ կէլէնլէրէ էմր խալմըշ տիր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻԱՆԷ. — Էսկի Զաղթիյէտ Մուհաֆիր գօմիսիոնը պիրասընին էէրինէ մուճէտտէտէն ինչա օլընտաղ թէլէկրաֆ վէ բօսթա տարէսինին ինչասթընա եագընտա իպթիտար օլընտաղ օլասուգընան, Մուհաֆիր Գօմիսիոնը տարիէլէրի տաբի պաշգա պիր մահալէ նագլ օլընտաղ տրը։

ՄԻՒՃԷՏՏԷՏԻՆ Թէշքիլ օլընան Եալովա գազասընտա պէլէտիյէ թապպի պուլընմամասընտան, օրայա պիր թապպին իդամը լիւզումը՝ Ամալիյէ նէզարէթինէն մէրքիի այիտինէ պիլտիրիլմիշ տիր։

ԷՆՆԻԻՐԻՏԷ Յարատիւն վէ Գրիգոր էֆ. նամ զաթլար տիպլօմասը էֆզամէլը ի իթմէքտէ պուլընտըգլարընան, մամանիյէյհիմին տիպլօմա խաթինասը իչին Մէքթէպը Թըպպիյէի Շահանէյէ գարտ օլմագ իւզրէ Տէրսատէթէ կէլէճէքլէրի խթիխսար գըլընմըշ տրը։

ՖՐՈՒՆԼԱՐՏԱ գազէթանըն գույուսուլարընը՝ էքմէքլէրին նէֆթաէթ վէ լէզզէթինէ գէօյիք թէէսսիրլէրի օլասուգընան, թէքմիլ Ֆրուռլարին գուլլանտըգլարը սուլարտան պիրէր նիհամանէ Մէքթէպը Թըպպիյէտ պէրայը Թանվիլ կէճտէրիլմիշ տիր։

ԱԳՋԷ ՀԻՍԱՐՏԱ. տօգուլ եաչընտա իբի դէզ չօպանա կէչէնքի գասըղա էանասընտա եըլարբրմ իտապէթ իթմէքլէ՝ մէրգումէրի թէլէֆ իթմիշ տիր։

ՊԱԶՐ վարար գումրանեալարընն տէրէօնտէ իթմիշ օլասուգլարը վէզայիֆէ գարչը պիր թաղըմ իմթիյազամ կէօնդէրիլէրի հալտէ, թէաստան ոնրա, ատէթա պիր բէրիչան չօճուգ կիսլի պէն նազ ու իսթիդնա իլէ Տէհրի էֆէնտիյնին հուզուրընա չէգաղ։

Միւրեղպիյէնին կէօղէրինտէ պիր գըրմըզըլըգ հասլ օլմըշ, պուհնատան աղլամըշ օլասուղը անկաչըլըյօր իտի, գըզտաքի էչքրիզ հալինի էֆէնտի իլէ պէրապէր էտա տաբի տիգդաթ իթտի։ պու էսէրի կիրին էտայա գարչու Անժէլին հիզէ չըղաճաղընը պիտիրիյօր իտի։

Էֆէնտի իլէ Միւրեղպիյէ պէյնինտէ չէօղէ պիր մուհավէրէ կէչտի։

Էֆէնտի.— Կէօղէրինիլտէքի գըզարթըտան աղլամըշ օլասուղնուզ անլաչըլըյօր։

Միւրեղպիյէ.—Էվվէթ էֆէնտիմ, սիզէ սէն հալան սէօյլէմէզ, պու կիճէ պէն չօղ աղլասը, գարու իւզէրինտէ պաղլանմըշ, պէօյլէ օլմազ, պէն սապր իթմէզ էֆէնտիմ, պէն պունա հիչ մանա վէրմէզ։

Պունլարը սէմէքլէ հինէ մուքէմմէլ սուրէթտէ մէրամընը իճտատ իտէմէյինտէն լազըրտըրընը Ֆրանսըզճայա թանվիլ իտէրէք տէվամ իթտի։

«Պու կիճէ խայը ազլասըմ, իւզերինտէն գարու պաղլանմագ կիսլի պիր հալէ նամսըլ թէհամմիլ օլունուր պունա հէլպէթտէ պիր սուլի մագասա օտան ոնրա, ատէթա պիր բէրիչան չօճուգ կիսլի պէն նազ ու իսթիդնա իլէ Տէհրի էֆէնտին

Կինն՝ իբրեւ Օրիորդ

ԿՈՒՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԱՐՄՆԱԿԱՆ ՈՒ ՀՈԳԵԿԱՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

ԻՆՔՆԱԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Հեղինակ՝ Ք.Ր.Օ.Թ. ՀԷՐՄԱՆ ԳԼԷՆՔԷ

Թարգմ. Մ. Ե. ՆԱԶԱՐԵԱՆ

Գերմանն ընախօս ու հոգերան լսիչ-սատենագրին ընարելագոյն գործերէն մէկն է այս գիրքը, որ չափահաս աղջկանց ֆիզիքական ու բարոյական զարգացումը ինքնակրթութեամբ ձեռք բերելու համար պատրաստուած է։ Ամուսի օրիորդք ալ խելամուտ ընթերցմամբ՝ ոլոր սովրին իրենց կեանքը քաջալերելու եւ ընտանիքի ու ընկերութեան մէջ հաճելի եւ յարգելի ըլալու գաղտնիքը։

ՑԱՆԿԱՑԱՐԱԾԵԼԻ Է ԱՄԷՆ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒ։

Կարժէ որ ծնողք՝ գրքիս պարունակութենէն օգուտ թելադրեն իրենց չափահաս աղջիկները։

Հակառակ գործին ստուարութեան գինը անօրինակ կերպով ածան է։

Կնդրոնատեղին

Ց. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ վաճառատունը

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառներու մօտ։

Թղթակազմ 10, Լաբակազմ 15, Ոսկեզօծ 20

ՁԱՐՇԵՆՊԻՀ ԿԻՒՆԷԻ ԲՕՍԹԱ

Պու կիւն լիմանքմրգան հարեքէթ իսէէէք բօսթալար

ՄԱՐՄԱՐԱ.—Բէրէմա, Պանտրմա, Պալըքէսիր, Միխալիչ, Գիւրմաթբ։

ԲԱՌԻ.— Սամսուն Տրապիզօն, Պաթում Դավդաբա, Թիւրքխթան, Աֆղանխթան, Աճէմխթան

ՄԱՐՄԱՐԱ. — Թէքիրտաղը, Էրտէք, Միւրէֆթէ, Մարմարա Կանոս, Խորա, Բաչալիմանը, Էկինլիք, Շարքէօյ։

ՐՈՒՍԻԱ. — Իզմիր, Ձիտատ, Հիճազ, Իսքէնտերիէ Սուսան, (Խաթթայը Մրսրրիսէ, Հապէշիստան, Զին, Ճաբանիա, Հինտիստան, Աւտրալիա)։

15 կիւնտէ պիր տէֆա, Վարնա, Պուրկազ, Օռէսա, Սուլինա։

ԿԻՒՐՃԻ.— Կէլիպոլու, Գալէի Սուլթանիէ, Լիմնի, Այվօրզ Հանեա,

ԻՏԱԼԻԷ ՄԱԽՍՈՒՍԷ.— Պանարմա Պալըքէսիր, Մէսինէ, Բէրմաթը։

ԻՏԱԼԻԷ ՄԱԽՍՈՒՍԷ.— Էրէյլի Պարը Սիյահ, Սիրոպ, Ուսիա, Օրաու, Ֆաթիսէ, Թիրէպոլու, Բրիզ։ Թէգիմար տաղը, Դարապիզա, Էրտէք, Միւրէֆթէ, Շարքէօյ, Մարմարա, Կանոս, Խորա, Բաչա լիմանը, Էկինլիք։

ՆԷՄՑԻ.—15 կիւնտէ պիր տէֆա Վարնա Բէօսթէնճէ, Սուլինա, Կալաս։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՑԷ ԷԶԶԱԽԱՆԷՍԻ

Կէսիք-Բաչա պաշտնա

(ԿԷՐԼԷ ԷՖԷՆԴԻ)

ՍԱՀԻՊ

ՄԷՔՔԷՍԸ Թըպիէի Շահանէէն մէկզուն

ԱՆԵՌՈՆ ԱՊԻՍԻԾԵԱՆ

ՄՈՒԱՎԻՆԻ ՏԱԽԻ

ՄԷՔՔԷՍԸ Թըպիէի Շահանէէն մէկզուն

ԱՐԹԱՆԷՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Էզզախանէնին մագասա էսգիսի

ՄՈՒԱԼԷԱՖԱԷՆ ԲԱԶԷԼԻՑԻ

ԷԵՄԼԷ ԷԷԲԷՐ — ԷՊԻՆ ԻԼԷ ԵՖԵԷԼՄԷԷ

ՖԻԼԳԷԼԱՏԷ ԹԷՄԻԶԼԻՔ

ԿԻՃԷԼԷՐԻ ՏԱԽԻ ԱԶՐԳ ՏԷՐ

)(44)(

ԹԷՐԹՕՆ ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԵՔԵԱՐԻ

ԿԻ ՏԸ ՄՕԲԱՍԱՆ

ԿԵԱՆՔ ՄԸ

Ցանկարծ Ժիւլիէն ներս մտաւ։ Ժանն, ապշած, չէր ճանչնար այլեւս զայն։ Անիլուսէ էր։ Եւ գեղեցկացած էր, վայելուչ, ու հրապուրիչ՝ ինչպէս իրենց նշանածութեան օրերուն։ Անիկա սեղմից կոմսին մազոտ ձեռքը, որ կարծես թէ արթնցաւ՝ մէկէն ի մէկ, յետոյ կոմսուհին ձեռքը համբուրեց՝ ուրուն փղոսկրեայ այրը չիկնեցաւ քիչ մը և որուն արտեւանունքները սարսուռ մը ունեցան։

Ժիւլիէն խօսեցաւ։ Սիրուն էր եղած՝ ինչպէս երբեմն։ Իր լայն աչքերը, սիրոյ հայելիներ, նորէն գգուիչ դարձեր էին։ և մազերը, միշտ ալտագոյն և կարծր, խողանակին և հոտաւէտ ձէթին տակ նորէն գանգուրցած էին և նորէ՛ն փայլուն ծփանքներ կ՚ունենային։

Այն վայրկենին ուր Ֆուռվիլլիները կը մեկնէին, կոմսուհին դէպի Ժիւլիէնը դարձաւ.

—Կը հաճի՞ք, սիրելի կոմս, հինգշաբթի օրը պատշտ մը ընել ձիով։

Յետոյ մինչեւ ան կը խոնարհէր, մրմնջելով.

—Բայց անուշա, Տիկին. կոմսուհին առաւ Ժանին ձեռքը, և գոլոր ու յուզիչ ձայնով մը, զորովալից ժպիտով մը.

—Օ՜հ, երբ ապաքինիք, մենք եւրեքս ձիամարզութիւններ պիտի ընենք չըվակայքը, հաճելի պիտի ըլլայ ասիկա, անանկ չէ՞։

Շնորհալի շարժուձեւով մը հանդրիեց իր ամաղտին քսանձքը, յետոյ՝ թռչունի թեթեւաչարժութեամբ թամբին վրայ ելաւ, մինչդեռ իր ամուսինը, անչնորհք կերպով բարեւելէ ետքը, իր նուամանական խոչոր անասունին վրայ կը հեծնէր, ուղղաձիգ դիրքով մը՝ որ կէս մարդ կէս ձի կարծել պիտի տար։

Երբոր անոնք պատնէշը դառնալով անհետացան, Ժիւլիէն որ դիւթուած կը թուէր, աղաղակեց.

—Ինչ սիրուն մարդիկ։ Անուասիկ ծանօթացում մը որ կրնայ օգտակար ըլլալ մեզի։

Ժանն, նոյնպէս գոհ՝ առանց դիտնալու թէ ինչո՛ւ, պատասխանեց.

—Դեռատի կոմսուհին հրապուրիչ է, կը զգամ որ պիտի սիրեմ զինքը, բայց երիկը անասունի դէմք մը ունի։ Ո՞ւր ճանչցար դուն զանոնք։

Ժիւլիէն զուարթութեամբ կը չիբէր ձեռքերը.

—Ես զանոնք հանդիպմամբ ճանչցայ Պոիվէվիլլիներուն քով։ Երիկը քիչ մը անասուն կը թուի։ Անկանոն որսորդ մըն է, բայց առոյգ աղնուական մը, իրաւցնէ։

Եւ գրեթէ ուրախ ճաչ մը ըրին, իբր թէ ծածկուած երջանկութիւն մը նորէն առնին մէջ մտած ըլլար։

Եւ նոր բան մը այլեւս չի պատահեցաւ մինչեւ յուլիսի վերջին օրերը։

Երեքշաբթի իրիկուն մը, երբ ասոնցմէ տակ նստած էին, փայտաշէն սենեակի մը շուրջը՝ որուն վրայ օրվի երկու պղտիկ լաժակ ու յուրանիկ մը կային, Ժանն յանկարծ սեւակ մը ճիչ մղեց, և, շուտով մը ժժգունելով, երկու ձեռքերը փորին տարաւ։ Աբաց, սուր ցաւ մը անցած էր անոր մէջէն, յետոյ անմիջապէս մարած էր։

Բայց, տասը վայրկեան եւրը, ուրիշ ցաւ մը անցաւ իր մէջէն, որ աւելի երկարաեւ եղաւ, թէեւ նուազ խստ։ Մեծ դժուարութեամբ տուն մտաւ, գրեթէ հօրմէն և ամուսինէն վերցուելով։ Սօսիէն մինչեւ իր սենեակը տեղը կարճ ճամբան՝ անվերջանալի երեւցաւ իրեն։ և ակամայօրէն կը հեծծէր, նստիլ, կենալ ուզելով, դժոխքի զգացողութեան մը և արգանդին ծանրութեանը տակ ընկճուած։

Անժամանակ էր պատահածը՝ տղաքերքը սեղտեմբերին սպասուելուն պատճառով։ բայց, որովհետեւ փորձանքէ մը կը վախցուէր, սայլակ մը լծուեցաւ և հայր Սիմոն արտորալով մեկնեցաւ՝ բժիշկը գտնելու համար։

Կէս գիշերին մօտ հասաւ անիկա, և, առաջին ակնարկով, կանխատես ծննդաբերութեան մը արտանշանները ճանչցաւ։

Անկողնին մէջ ցաւերը խաղաղած էին քիչ մը, բայց զարհուրելի անձկութիւն մը կը խլդէր Ժանը, յուսահատ անկարողութիւն մը՝ իր ամբողջ էութեան մէջ, և կարծես մահուան խորհրդաւոր հարամը կը նախագգար։ Այն վայրկեաններէն էր ուր անիկա, մանը, մեղի կը քաշի այնքան մօտէն որ իր շունչը կը սառեցնէ մեր սիրտը։

Սենեակը լեցուած էր բարութեամբ, մայրիկը կը ֆշշար, թիկնաթոռի մը մէջ բազմած։ Պառոնը, սրուն ձեռքերը կը դողային, և որուն խելքը գլխէն թռած էր, ամէն կողմ կը վազէր, առարկաներ կը բերէր, բժիշկին խորհուրդ կը հարցնէր։ Ժիւլիէն լայնքով երկայնքով կը քալէր, զարկուռտ դէմքով մը բայց հանդարտ մարքով։ և այրի Տանդիսն մահճակալին վարի կողմը կը կայնէր պարադային յարմար ուրեւոյթով մը, փորձառու կնոջ երեւոյթով մը՝ զոր ոչ մէկ բան չի զարմացներ։ Հիւանդապահ, դայեակ, մեռելապահ, ընդունելով բոլոր անոնք որոնք ալյարհէ կու գան, լսելով անոնց առաջին ճիչը, անոնց նոր մութը լուսալով առաջին ջուրով և առաջին չոր-ովը փաթաթելով, յետոյ միեւնոյն հանդարտութեամբ լսելով վերջին բառը, վերջին հռնդիւնը, վերջին սարսուռը անոնց՝ որ կը մեկնին, անոնց վերջին արդուզարդը ընելով, անոնց հինցած մարմնոյն քայլասալ սանդղակով՝ ու վերջին պատանքով փաթաթելով, ան՝ այրի Տանդիսն, անյողդողդ անտարբերութիւն մը կը ցուցնէր ծնունդի ու մահուան ամէն պատահարի դէմ։

Խոնարհուելի Լիւսվինն ու մօտաքոյր Լիլիօնը գաղանաբար պահուրտած էին բակին դրանը ետեւ։

Եւ հիւանդը, մերթ ընդ մերթ, տարար ցաւ մը կը զգար։

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ԹԻՆ

Ն. ՊՈԱԼԻՍ

Թանգարէն

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ և եւրոպացի վարպետ մը հակոզութեան ներքեւ կ՚արտադրէ ամենանուրբ հոտերէն ներքեւ կ՚արտադրէ ամենանուրբ հոտերէն մինչեւ նաև թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ օճառներ։

Տեսակի աղնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց ժամանութիւնը։ Փափաքողներուն քանալօկը ձրի կը ղրկուի։

Մեծաքանակ գնում ընող ուղղները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրսոյի Պաք և Կ. Ինճիճեան Որդիք վաճառատունները, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի ստորեւ, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ԲԱՐԻՋ.—ՊՊ. Լաքատիէ Որդի և Ընկ. 28, Ռիւ Շատո